

Porsgrunn kommune

Kultur, idrett og fritid

Vestfold og Telemark fylkeskommune
Postboks 2844
3702 SKIEN

Deres ref.
20/11398-35

Vår ref.
20/14415-2

Dato
02.12.2020

Utredning av fylkeskommunal rolle i museumssektoren - høringsvar fra Porsgrunn kommune.

Det vises til høringsbrev datert 16.10.20.

Porsgrunn kommune setter pris på muligheten som er gitt kommunene til å komme med innspill til dette utredningsarbeidet. Utredningen er etter vår mening et godt kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med ny museumsstrategi.

Gjennom den skisserte medvirkningsprosessen har en slik vi ser det sikret en god involvering av alle berørte aktører.

Museumslandskapet i det nye fylket er komplekst. Utredningen har på en god måte belyst kompleksiteten i eierskap og struktur, og ulikhetene i de to gamle fylkene. Med Museumsreformen er det skapt et museumslandskap som skiller mellom større profesjonaliserte institusjoner som får statsstøtte og lokale samlinger som drives av frivillige lag og foreninger, og herunder et skille mellom regionale og lokale samlinger.

Dette har vært en ønsket utvikling, men en uheldig konsekvens er at en del av de som har blitt stående utenfor er eiere av betydelige samlinger (både hva gjelder bygg og gjenstander). Dette er en reell og til dels vanskelig problemstilling for Porsgrunn kommune.

Kommunes rolle

Kommunens rolle berøres i liten grad i utredningen. Kommunen har på lik linje med fylkeskommunen et samfunnsansvar, for å ivareta vår felles kulturarv. Alle museer, profesjonelle og frivillige, ligger fysisk i en kommune, og dette utløser et vertskommuneansvar. Kommunenes rolle er slik vi leser det underkommunisert både i forhold samarbeid/samhandling som utviklingsaktør, og som tilskuddsyter. Det medfører at kommunene kan havne midt mellom interessene til konsoliderte museer og lokalt funderte museer og samlinger. I tillegg risikerer man at samhandling mellom museene og fylkeskommunen i stor grad «går utenom» kommunen.

I Porsgrunn kommune har vi to historielag/en stiftelse som er eiere og forvaltere av bygninger og samlinger av både lokal og nasjonal interesse. Disse er en viktig del av Porsgrunn kommune sin kulturarv. Som utreder skriver er det et politisk spørsmål hvordan disse skal prioriteres.

Postadresse
Porsgrunn kommune
Postboks 128
3901 Porsgrunn

Besøksadresse
www.porsgrunn.kommune.no

Telefon: +47 35 54 70 00

Epost: postmottak@porsgrunn.kommune.no

Bankgiro:
Org.nr.: 939991034

Dertil kommer også at Porsgrunn kommune driver aktivt med formidling, ikke bare gjennom DKS-ordningen, men med lokalhistorisk gateteater og andre vandringer, der materialet i disse samlinger og forordninger må ses i helhet.

Strukturelt og tematisk

De ulike forvaltningsnivåene har sammenfallende interesser. Dersom et museum har interesse utover det lokale, er av regional eller nasjonal betydning, så bør fylkeskommune ha en rolle som tilskuddsyter og utviklingsaktør. Landskapet i utredningen beskrives ut fra organisatoriske og strukturelle henseende, men det kan vel reises innvendinger mot at dette kanskje er en litt gammeldags måte å se en museumsstruktur på?

Dagens museumslandskap i det gamle Telemark fylke er geografisk inndelt. Porsgrunn har tilhørt Telemark museum, som er det konsoliderte museet i nedre Telemark. Vi ser, med kommunens mangfoldige og svært lange og omfattende industrielle historie, at en tematisk inndeling ville vært mer hensiktsmessig.

Industrihistorien generelt er en levende del av kommunens identitet og står sentralt i Porsgrunn. Ansvaret for den nyere industrihistorien er lagt til Norsk Industrimuseum (NIA). For Porsgrunn så vil det derfor også være naturlig å knytte seg nærmere til NIA, også i forhold til Verdensarven og aksene Rjukan – Notodden – Porsgrunn/Herøya.

Porsgrunn kommune er en kommune med en lang og unik industrihistorie, som ikke lar seg avgrense av kommunale grenser eller geografiske krav. Byen er tuftet på handel med bergverksprodukter og trevirke, i tidligere år styrt gjennom Skien, senere av lokale handelsmenn. Denne handelen skapte ikke bare internasjonale kontakter, som i stor grad har satt sitt preg på hele distriktet, men er også et direkte grunnlag for industrialiseringen av hele Grenlands-regionen. Først via skipsbygging og fremveksten av mekanisk industri. Senere la foreningen av enkel tilgang på naturressurser og lokal mekanisk ekspertise, grunnlaget for en prosessindustri som i dag er levende, og på mange områder verdensledende.

Porsgrunn (og industriområdene rundt Frierfjorden) kan således vise til en uavbrutt industrihistorie som spenner tilbake til 700-tallet. Flere av virksomhetene – som gjødselabrikken Yara på Herøya og Porsgrundss Porselænsfabrik er også unike i norsk sammenheng. Ikke uten grunn er Porsgrunn også kjent som «Storindustriens havn».

Også to andre teamtikker som det for Porsgrunn kommunes del er aktuelt å se til et samarbeid med kommuner og institusjoner i de gamle Vestfold-byene er:

- Vikinghistorien sør for Nesjar/Mølen
- Den sivile og merkantile kystkulturen

Det er vanskelig å favne hele dette kompliserte bildet i en geografisk fundert museums-institusjon. Kommunen opplever at viktige deler av denne historie blir underkommunisert gjennom den rådende geografiske museumsinndelingen.

Ved tematisk inndeling vil konsekvensen for kommunen være at man må forholde seg til flere museer, men de ulemper dette eventuelt vil medføre. Imidlertid ansees organiseringen underordnet ivaretagelsen av kulturarven. Slike hensyn gjør at Porsgrunn kommune også ønsker at Fylkeskommunen på sikt ser på mer egnede tematiske endringer for museumsdriften, som er mer tilpasset bevaring av kulturarv på tvers av kommunale grenser og geografisk funderte museumsinstitusjoner.

Økonomiske rammebetingelser

Mange museer, både innenfor og utenfor det nasjonale museumsnettverket sitter med eierskap til bygg, og ofte mange bygg, som er svært kostnadskrevenende og som fordrer museumsfaglig kompetanse. Det samme gjelder mange samlinger.

Hva gjelder bygninger og samlinger av åpenbar regional interesse er det ønskelig at fylkeskommunen (og staten) bidrar både med kompetanse og tilskudd for ivaretagelse.

Som et eksempel kan nevnes at så vel Telemark museum som Stiftelsen Porsgrunns museene sitter på porselenssamlinger som i norsk sammenheng er unike og derfor av stor nasjonal verdi. Porsgrunn er som kjent som «porselensbyen», og dette er av stor betydning for byen både som identitetsmarkør og i forhold til f.eks. turisme. Samlingene er fordelt på to institusjoner, og kommunen ønsker derfor av den

kommende museumsstrategien at Fylkeskommunen kommer med klare strategier for oppfølging og støtte ikke bare til museer, men også til andre institusjoner og samlinger som har betydelig interesse ut over lokale bevaringsønsker.

Fylkeskommunal rolle, eierskap og samarbeid

Hvordan Fylkeskommunen ser sin rolle i forhold til de ulike museumsnivåene, kan gjøre at også kommunen bedre kan klargjøre egne retningslinjer og forpliktelser, både i forhold til museer og samlinger som faller utenfor de konsoliderte museene.

Det vil også være viktig for kommunen å kunne bruke fylkeskommunen som rådgivende instans både juridisk, økonomisk, og som faginstans på kulturarv.

Porsgrunn kommune mener at det ikke er en fylkeskommunes rolle å stå som eier/deleier av et museum eller ha en aktiv rolle i driften og styringen av et museum, uansett selskapsform. Kommunen ser det også u hensiktsmessig med ulik organisering/eierstruktur på de ulike institusjonene. Det kan medføre problemstillinger omkring forfordeling og (in)habilitet i f.eks. fremtidige tildelingssaker.

Porsgrunn kommune ønsker en fylkeskommune som er en aktiv og forutsigbar tilskuddsyter og tilrettelegger for museumsinstitusjonene, uansett institusjon, som går inn for dette med langsiktige interesser. Det er kommunens mening at fylkeskommunen, ved å frasi seg eierskap, bedre står rustet til å være en aktiv samarbeidspartner for kommunene hva gjelder bevaring av lokal kulturarv og utvikling og styrking av kulturhistoriske interesser.

Fylkeskommunen bør bidra til felles rutiner på de ulike forvatningsnivåene knyttet til søknader og rapportering. Dette for å samordne rollen som tilskuddsyter og utviklingsaktør, samt lette det administrative arbeidet for de ulike aktørene.

Kommunen ser positivt på utviklingen av diverse fellestjenester, både innenfor konsoliderte museer og institusjoner av mer lokalhistorisk art. Dette vil kunne lette arbeidet for den enkelte institusjon, ved at en del kjernekompetanse blir felles, og dermed styrke og sikre drift for den enkelt gjennom fellesskapet.

Med hilsen

Målfrid Hålmoen
Avdelingsleder

Brevet er godkjent elektronisk.